Gemeente Geertruidenberg

Raadsvoorstel

Zaaknummer : 20241206126150

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 13 maart 2025
Agendanummer	:
Onderwerp	: Duurzame Inrichting Openbare Ruimte
Portefeuillehouder	: T. Mertens

Voorstel

1. In te stemmen met het laten vaststellen van de navolgende beleidsdocumenten als kader en randvoorwaarden voor het DIOR;
   A. Mobiliteitsplan,
   B. Beleidsnotitie Hondenuitlaatbeleid
   C. Beleidsnotitie invasieve exoten
   D. Beleidsnotitie dierenwelzijn
   E. Beleidskader Spelen
2. De voorkeur uit te spreken voor kwaliteitsscenario “Afgewogen”
3. Kennis te nemen van:
   A. De financiële impact die is vastgesteld op € 330.000 structureel vanaf 2026 (bestaande uit de scenariokeuze van 176.000 en een indexering op het totale onderhoudsbudget van 154.000).
   B. De incidentele last voor de meerjarige implementatie van DIOR voor 3 jaar, zijnde € 75.000 per jaar,
   C. De extra formatieruimte voor het beheer van DIOR (1 fte structureel € 93.000), bovenop de loonsom.
   D. de rapporten van Sweco (spoor 1 en spoor 2).
4. De financiële consequenties te betrekken bij de integrale afweging bij de behandeling van de Kadernota en de Begroting 2026 e.v.

Samenvatting

Met het DIOR legt uw raad de beleids- en beheerkaders (beeld/kwaliteitsniveaus) vast voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Hiervoor zijn verschillende scenario’s uitgewerkt, waarbij de financiële consequenties in beeld gebracht worden. Deze kaders zijn een doorvertaling van de onderliggende beleid- en beheerplannen. Uw raad wordt voorgesteld te kiezen voor het scenario “Afgewogen”

Inleiding

Een goed ingerichte en beheerde openbare ruimte is ons visitekaartje en daarnaast belangrijk voor de leefbaarheid en vitaliteit in de woonkernen. Met dit voorstel leggen we de beleidsafspraken vast over de kwaliteit van inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Deze afspraken komen samen in het programma Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR). Dit DIOR is de doorontwikkeling van het oorspronkelijk beoogde Programma Openbare Ruimte waarvoor u in juni 2022 de eerste kaders vastgesteld heeft. Dit raadsvoorstel beoogt het beheer en onderhoud van de openbare ruimte integraal, compleet, beter voorspelbaar en duurzaam te maken. De hoofddoelstelling is het streven naar een efficiënt en effectief beheer van de openbare ruimte door het hanteren van sobere, maar technisch veilige en nette standaarden. Wij streven als gemeente hiermee naar een aantrekkelijk vormgegeven openbare ruimte met een proactieve aanpak voor het klimaat adaptief inrichten en het bevorderen van biodiversiteit. Kennis en innovatie worden benut voor een duurzame aanpak.

Er is sprake van een huidige situatie (nul situatie) en een toekomstige, gewenste situatie. Aan beiden is een Raad Luistert gewijd.

- Eind 2023 hebben wij aan u de nul situatie gepresenteerd. Op basis van een grondige analyse is duidelijk geworden dat we ons areaal niet volledig in beeld hebben. Het beheer en onderhoud vindt veelal ad hoc plaats en we krijgen veel meldingen van ontevreden inwoners. In financieel perspectief zijn we niet in control. Hierdoor missen we koppelkansen is er weinig tot geen ruimte om beheer en onderhoud te verduurzamen. Genoemde analyse zit als bijlage 1 bij dit voorstel.
- Op 3 juni 2024 hebben we aan u het proces geschetst hoe we tot de gewenste situatie willen komen en hoe die gewenste situatie er grofweg uit kan zien. We hebben aan u gepresenteerd dat we u in de positie brengen een besluit te nemen over het integraal beleidskader en met name daar waar beleidsuitgangspunten ontbreken. En we hebben u beloofd dat u kennis zou nemen van een scenariostudie, waarbij u op basis van het gewenste kwaliteitsniveau een scenario zou kiezen inclusief de structurele kosten die dat met zich mee zou brengen. In die fase van het proces ontbrak deze financiële doorrekening, het spreekt voor zich dat deze nu wel inzichtelijk is. Genoemde scenariostudie zit als bijlage 2 bij dit voorstel.

Grofweg valt dit raadsvoorstel dus uiteen in twee besliskaders, een beleids- en beheerkader en een financieel kader.

Het DIOR; een procesafspraak op basis van bestaande en nieuwe beleids- en beheerkaders

Er is de afgelopen jaren het nodige aan beleidskeuzes aan u voorgelegd. Er zijn ook assets waarvoor beleidskaders ontbraken. Wij schetsen in dit raadsvoorstel het integrale beleidskader voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. We zetten voor u op een rijtje welke bestaande kaders we al hebben (dit vergt dus geen besluit) en welke ontbrekende kaders we nog aan voor willen leggen. Dit is **beslispunt 1** van dit voorstel. De ontbrekende beleidskaders treft u aan in de besluitenlijst en de bijbehorende stukken zijn in deel B opgenomen van de bijlagen. Het huidige kader blijft vigerend, zoals besloten in het raadsvoorstel Begroting 2025-2028. De reeds bestaande kaders zijn voor een volledig overzicht van het DIOR opgenomen in deel C van de bijlagen.

De Mobiliteitsvisie vraagt speciale aandacht, deze visie is medio 2023 met intensieve participatie tot stand gekomen en geeft inzicht in de meest wenselijke uitgangspunten voor mobiliteit in de gemeente Geertruidenberg. Deze visie geeft, en dat is hier het meest relevant, de nodige kaders voor beheer en onderhoud (=DIOR).
NB: Sommige ontwikkelingen zijn redelijk concreet als plan omschreven, andere ontwikkelingen hebben een meer wenselijk karakter voor de lange termijn, beide categorieën krijgen waar nodig hun afweging in de context van de jaarlijkse investeringsraming.

Het DIOR als financieel kader

In de scenariostudie (bijlage 2) zijn een 5-tal scenario's uitgewerkt, inclusief de huidige situatie, steeds met als onderscheidend criterium vooraf gedefinieerde kwaliteitsniveaus. Het kwaliteitsniveau van het onderhoud bepaalt tevens de beeldkwaliteit op straat. Logischerwijze stijgen of dalen de kosten van een scenario mee met het beeldkwaliteitsniveau. Het college heeft uit de scenario's een voorkeursscenario "Afgewogen" geselecteerd en legt dit scenario als **beslispunt 2** aan u voor.

Om de kwaliteitsimpuls én lange termijn besparing van het werken met het DIOR volledig te kunnen benutten, dient vooraf wel geïnvesteerd te worden. De komende 3 jaar is budget nodig om het werken met het DIOR te implementeren binnen de organisatie. Hierover besluit u in **beslispunt 3**. Voor het regulier functioneel beheer van het DIOR is binnen de organisatie permanent capaciteitsuitbreiding nodig. Deze taak is noodzakelijk omdat de openbare ruimte continu aan verandering onderhevig is. Alle veranderingen binnen de diverse assets dienen gemuteerd te worden in de beheersystemen die input leveren aan het DIOR. Voor deze noodzakelijke capaciteitsuitbreiding besluit u in eveneens in **beslispunt 3**.

Duurzaamheid
In het programma Duurzaamheid heeft uw raad al eerder diverse kaders vastgesteld. Ook kaders die een effect hebben in de openbare ruimte (denk aan wateroverlast, hittestress, biodiversiteit). De D van DIOR staat voor Duurzaamheid. Het DIOR biedt ruimte om beheer en onderhoud duurzaam uit te voeren. Het DIOR is niet het instrument om duurzaam aan te leggen (nieuw) of te rehabiliteren (vervangen). Daarover het volgende:

Nieuwe aanleg
Met behulp van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR[1]) krijgen alle toekomstige ontwikkelingen (bv. woningbouw) een eenduidig duurzaamheidskader mee. De openbare ruimte (areaaluitbreiding) die hier onderdeel van is, wordt bij dergelijke ontwikkelingen op deze manier duurzaam opgeleverd. Het DIOR is vervolgens zodanig ingericht, dat we deze nieuwe openbare ruimte ook duurzaam kunnen onderhouden.

Rehabilitatie
Wanneer een asset aan het einde van zijn levensduur is, en in aanmerking komt voor vervanging, zitten in genoemd LIOR dezelfde uitgangspunten voor duurzaamheid. De financiering hiervan komt elk jaar langs de gemeenteraad bij de reguliere begrotingsbehandeling: Alle toekomstige rehabilitaties (denk vooral aan riool en wegen) zullen met deze duurzaamheidsambitie derhalve een plekje krijgen in de jaarlijks met de begroting vast te stellen Investeringsplan. Het begrotingseffect hiervan ziet u terug in de jaarlijkse kapitaallast na oplevering.

Bijdrage aan maatschappelijke opgave/ strategische doelstelling/ beoogd (maatschappelijk) effect
Binnen onze gemeentelijke organisatie werken we vanuit maatschappelijke opgaven. Deze opgaven, inclusief strategische doelen en maatschappelijke effecten staan beschreven in het Collegeakkoord en Coalitieakkoord 2022-2026. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we plannen ontwikkelen om de inrichting van de openbare ruimte te verbeteren. Het doel hierbij is om de openbare ruimte aantrekkelijker, groener, leefbaarder en veiliger te maken en te houden én een belangrijke bijdrage te leveren aan klimaatadaptatie. Met het DIOR en de onderliggende plannen beogen wij kaders op te stellen die dit mogelijk maken. Ook in het collegeakkoord wordt de focus gelegd op groen en duurzaam inrichten én beheren van de openbare ruimte. Met duidelijk omschreven kaders en eisen van de LIOR verbetert de kwaliteit van de openbare ruimte, kan deze goed worden onderhouden zodat de hoeveelheid klachten verminderen, sluit deze beter aan op de omgeving en op de wensen van gebruikers.

Argumenten
1.1 Met nieuw beleid weer bij de tijd
Vanuit een aantal vakgebieden is de afgelopen periode nieuw beleid opgesteld. Deze beleidsstukken waren vanwege de aankomende koppeling met dit DIOR bewust nog niet als separaat beleid aan uw raad ter vaststelling aangeboden. In bijlage B zijn deze plannen opgenomen. De meest sprekende voorbeeld hiervan is het Mobiliteitsplan. Dit plan is op basis van onder andere consultatie bij uw raad en uitgebreid participatietraject met onze inwoners en belanghebbende partijen tot stand gekomen. Met het instemmen met **beslispunt 1** worden (nieuwe) beleidsdocumenten gekoppeld aan het DIOR en kunnen we onze openbare ruimte op basis van de meest actuele uitgangspunten vormgeven.

1.2 Vergroten subsidiekansen
Wanneer er voor onze gemeentelijke projecten subsidieaanvragen gedaan worden bij de provincie of rijk, dan worden dergelijke aanvragen door deze overheden getoetst op het hebben van lokaal beleid waarbinnen deze projecten vallen. Van projecten die al niet voldoen aan lokaal beleid, of wanneer er geen beleid voor is, zal een subsidieverstrekker er eerder afwijzend tegenover staan. Er bestaat immers een groter risico dat een dergelijk project uiteindelijk geen doorgang vindt omdat er geen aantoonbaar draagvlak voor is. Met vastgestelde beleidsstukken wordt draagvlak aangetoond en dit risico weggenomen.

[1] Het LIOR is een web-based uitwerking van alle beleidsregels tot op detailniveau van bijvoorbeeld materialisering van alle assets in de openbare ruimte beschrijft. Het LIOR is bedoeld als contractstuk bij aanleg en rehabilitatie. In die zin is het LIOR geen document waar een besluit over genomen wordt

1.3 Synergie door middel van actuele beleidskaders
Op dit moment bestaan veel verschillende beheerplannen en beleidsstukken die invloed hebben op het inrichten, beheren en onderhouden van de openbare ruimte. Denk hierbij aan het Wegenbeheerplan, Omgevingsprogramma Groen, Mobiliteitsplan, Programma Stedelijk Water, Beleidsnotitie hondenuitlaat terreinen enz. Per te beheren deelgebied van de openbare ruimte, kunnen daarbij per beleidsdiscipline andere kaders en randvoorwaarden gelden. Met het DIOR creëren we overzicht van de relevante kaders en randvoorwaarden waaraan een aanleg, beheer en onderhoud moeten gaan voldoen. Hierdoor kan synergie ontstaan door zaken samen op te pakken. Uiteindelijk leidt dit tot een kosten efficiëntere werkwijze.

1.4 Versterken interne afstemming met een hoger resultaat bij oplevering projecten
Door het werken met het DIOR en het gebruik van de LIOR wordt intern tussen bijvoorbeeld de afdelingen RO en Buitenruimte efficiënter samengewerkt. Beide afdelingen weten van elkaar beter wat de kaders en randvoorwaarden zijn bij projecten in de openbare buitenruimte. Men weet wat men van elkaar aan kwaliteit verwacht, vanaf het ontwerpproces tot aan de overdracht.

2.1 Met het vaststellen van het gewenste onderhoudsniveau komen we tegemoet aan de BBV
Elke 4 jaar moet de raad conform het rijksbesluit: Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), een beheerplan voor de openbare ruimte vaststellen inclusief de bijbehorende budgetten. Met de scenariokeuze komen we hier aan integraal tegemoet.

2.2 Scenario "Afgewogen" past binnen vastgesteld beleid en voldoet aan de wettelijke eisen
Binnen het DIOR wordt gebruik gemaakt van vastgesteld beleid. Daarnaast is het gebaseerd op de wettelijke eisen die nageleefd moeten worden. Een voorbeeld hiervan zijn de verplichtingen in het kader van stedelijk waterbeheer en onderhoud wegen. Indien voor een lager kwaliteitsscenario gekozen zou worden, dan worden de risico's groter om sneller door het minimale wettelijke niveau te zakken. Dan dient onnodig tussentijds reparatiewerk verricht te worden hetgeen uiteraard niet kostenefficiënt is en onnodig kwaliteitsverlies van onze openbare ruimte oplevert. Met de keuze voor het voorgestelde scenario "Afgewogen" wordt dat voorkomen.

De relatie tussen kwaliteit, scenario's en kosten uitgelegd.

Kwaliteit bepaling
Om de verschillen tussen de kwaliteitsscenario's met inzichtelijk te maken is hieronder op basis van een voorbeeld met het onderhoud van openbaar groen verbeeld. De beeldkwaliteitssystematiek maakt gebruik van vooraf gedefinieerde kwaliteitsniveaus aangegeven als A+, A, B, C en D. Voor elk van deze niveaus zijn bepaalde normen en verwachtingen omschreven die corresponderen met de staat waarin de openbare ruimte zich zou moeten bevinden. Zo zijn er afspraken gemaakt over hoe schoon, heel en veilig de omgeving moet zijn.

A+	A	B	C	D
	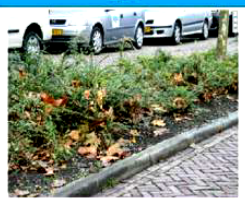		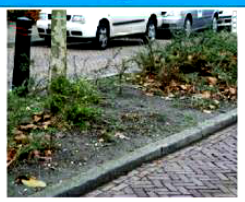	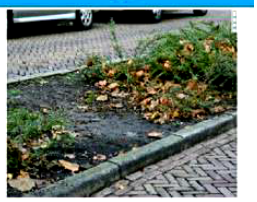
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.
kaal oppervlak 0% per 100 m^2	**kaal oppervlak** ≤ 5% per 100 m^2	**kaal oppervlak** ≤ 10% per 100 m^2	**kaal oppervlak** ≤ 25% per 100 m^2	**kaal oppervlak** > 25% per 100 m^2

Kwaliteitsscenario's
Op basis van deze kwaliteitsscenario's kan voor elke asset, per scenario een gewenst niveau voorgesteld worden. In de situatie van onze gemeente is de volgende indeling gemaakt. Het scenario "Afgewogen" wordt aan uw raad voorgesteld als te hanteren onderhoudsniveau voor de komende periode.

Type onderhoud/scenario	Huidig	Huidig geijkt	Afgewogen	Basis	Hoog
- Groen en straatreiniging	onbekend	B niveau	centra en woongebied B, rest C niveau	centrum A woongebied en bedrijventerrein B rest C niveau	centrum en woongebied A de rest B niveau
- Bebording	onbekend	C niveau	C niveau	B niveau	B niveau
- Groen/ Straatmeubilair	onbekend	B niveau	B niveau	B niveau	A niveau
- Kunstwerken	onbekend	B niveau	B niveau	B niveau	B niveau
- Spelen/OVL	onbekend	C niveau	C niveau	B niveau	B niveau
- Wegen	C niveau	C niveau	centra en stadsontsluiting B rest C niveau	centra en stads- en wijkontsluiting B rest C niveau	centra A niveau de rest B

- Bij "onbekend" wordt bedoeld dat een integrale monitoring ontbreekt en dat er voor het betreffende asset alleen een steekproef is genomen.
- Het valt u wellicht op dat in het scenario "Afgewogen" het beheer en onderhoud van groen in het buitengebied en op bedrijventerreinen een stapje terug impliceert. Dit is een bewuste keuze, die samenhangt met de financiële impact van het de kwaliteitsimpuls die we in dit scenario geven aan de wegen c.q. verhardingen in de centra. Deze impuls brengt zodanig grote financiële risico's met zich mee, dat we het nodig vonden om dit ergens te compenseren waar het de minste pijn doet. Omdat de onderhoudsstaat van het groen in scenario "Afgewogen" in de volle breedte gaat verbeteren ten opzichte van de huidige praktijk, is dit een verantwoorde afweging.

Financiële impact volgens rapport SWECO
De financiële consequentie van de scenario's zijn hieronder weergeven. Hierbij is het huidige budget waarmee het huidige kwaliteitsniveau in stand gehouden wordt, als basisbedrag weergegeven.

Scenario	Kosten	Verschil met vorige scenario
Huidig budget	€ 6.245.000	
huidig geijkt	€ 6.387.000	€ 142.000
afgewogen	€ 6.421.000	€ 34.000
basis	€ 6.917.000	€ 496.000

2.3 Scenario "Afgewogen" past bij ons "huishoudboekje"
Met scenario "Afgewogen" kiezen we ten opzichte van de huidige situatie voor een kwaliteitsverbetering, zonder dat dit buitenproportioneel ambitieus en duur wordt. De focus ligt ook op duurzaam. Een goede, duurzaam ingerichte openbare ruimte gaat langer mee en hoeft minder snel vervangen te worden. Dat is immers ook één van de uitgangspunten uit het Coalitie- en Collegeakkoord. Een te hoge ambitie zou niet passend zijn bij de huidige financiële situatie waarin onze gemeente verkeert. Wanneer er in de toekomst toch meer financiële ruimte ontstaat binnen de gemeentelijke begroting, dan kan op dat moment alsnog, weloverwogen, bijgestuurd worden door met een ander scenario verder te gaan.

2.4 Kwaliteit en kosten per deelgebied zijn in evenwicht
Binnen alle scenario's wordt onderscheid gemaakt per deelgebied. Deze deelgebieden zijn ingedeeld volgens de indeling die uw raad eerder maakte met de Omgevingsvisie Geertruidenberg. Grofweg zijn de gebieden te onderscheiden in centrumgebieden, woongebieden, bedrijventerreinen, natuurgebieden en

agrarische gebieden. Binnen het scenario “Afgewogen” is per deelgebied het kwaliteitsniveau per asset gemaakt. Hierdoor is de kwaliteit van de openbare ruimte versus de kosten voor dat kwaliteitsniveau in evenwicht met het gebruik. Immers, binnen de historisch kern van Geertruidenberg mag een andere focus op kwaliteit van de inrichting van de openbare ruimte liggen dan bijvoorbeeld op een bedrijventerrein.

2.5 We maken gebruik van het natuurlijke vervangingsmoment
Om de kosten beheersbaar te houden, grijpen we de natuurlijke onderhoudsvervangingsmomenten aan voor realisatie van onze ambities en doelen en benutten koppelkansen.

3.1 De basis op orde
Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onderhoud en beheer van deze kapitaalgoederen zijn van belang om kapitaalvernietiging te voorkomen en de veiligheid te waarborgen. In de huidige beheer- en onderhoudssystematiek is echter nog niet het volledige areaal in kaart gebracht en zijn niet alle assets inzichtelijk. Dit wordt opgelost met het DIOR. Los van de scenariokeuze gaat het DIOR ons helpen om beter in control te komen. Door zicht te hebben op het beheer van een groter areaal, areaalgroei en meer assets, werkt schaalgrote ook in ons voordeel. De assets kunnen bij een aanbesteding grotere opdrachten wegzetten tegen relatief lagere kosten of tegen een hoger kwaliteitsniveau. Dit helpt ook om van de achterkant (ad hoc achterstallig onderhoud, reactief) naar de voorkant te komen, proactief.

3.2 Budgetten zijn niet meegegroeid met het areaaluitbreiding
Uit de analyse van het bestaand beheer (bijlage 1) blijkt dat de huidige budgetten niet zijn meegegroeid met de areaaluitbreiding. Nadat de assets beter in beeld zijn gekomen, herijken we het benodigd budget. Dit doen we voortaan om de twee tot vijf jaar voor wegen, riolering, infrastructurele kunstwerken en openbare verlichting.

3.3 Met goede kaders voor de inrichting besparen we op lange termijn
Een zorgvuldig ingerichte openbare ruimte gaat lang mee en daarmee verdient een kwalitatief goede inrichting zich terug bij het beheer. Om tot een duurzaam en betaalbaar beheer te komen, is meer sturing bij de inrichting nodig door heldere randvoorwaarden en een consistente toetsing van het ontwerp. Hiertoe gaan we gebruik maken van een LIOR als leidraad voor het vastgestelde DIOR.

3.4 Met goed gegevensbeheer besparen we op lange termijn
Alle veranderingen die binnen de assets in de openbare ruimte plaatsvinden, dienen gemuteerd te worden in de beheersystemen die input leveren aan het DIOR. Deze taak is noodzakelijk omdat de openbare ruimte continu aan verandering onderhevig is. Indien dit niet goed bijgehouden wordt, wordt de noodzakelijke voorspelbaarheid van toekomstig onderhoud volledig onderuitgehaald. Het werken met het DIOR kan niet volledig geïntegreerd en verdeeld worden binnen de bestaande formatie.

3.5 Een betrouwbare informatievoorziening is van groot belang
Een betrouwbare informatievoorziening is van groot belang en databeheer is daar een onderdeel van. Het vormt immers de basis van vele besluiten en activiteiten. Onbetrouwbare of onvolledige informatie kan leiden tot verkeerde keuzes, extra inspanning en onnodige kosten. Daarnaast moet worden voldaan aan allerlei wettelijke verplichtingen op gebied van basisregistraties en Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken (WIBON). Daarom is voor het regulier functioneel beheer van het DIOR binnen de organisatie een permanente capaciteitsuitbreiding van minimaal 1 FTE nodig. Deze investering in capaciteitsuitbreiding zal zich uiteindelijk terugverdienen doordat aanbestedingen in het onderhoud beter geprogrammeerd kunnen worden, en dan ook groter en volledig aanbesteed kunnen worden.

4.1 Omvang en verdeling gemeentefond afwachten
In mei, september en december worden de circulaires uit Den Haag ten aanzien van de omvang en verdeling van het gemeente- en provinciefonds bekend. Door de financiële afwegingen van dit voorstel bij de begrotingsbehandeling 2026 te laten plaatsvinden, kunnen eventuele invloeden hiervan meegenomen worden in de overwegingen.

Kanttekeningen

1.1 De kaders liggen voor een bepaalde periode vast.

Beleid legt voor een bepaalde periode de kaders vast en heeft daarmee duidelijkheid. Soms blijkt dat vigerend beleid niet meer past binnen de op dat moment heersende idealen. Nieuwe ambities kunnen hierdoor geremd worden. Beleid heeft altijd een houdbaarheidsduur. Het dient derhalve om de zoveel tijd geactualiseerd te worden. Het werken met het DIOR biedt gelukkig die ruimte. Deze beleidsstukken kunnen met de tijdsgeest meebewegen door ze eens in de zoveel tijd te actualiseren.

2.1 Niets veranderen kost ook geld.

Uit de analyse van het huidige beheer en onderhoud van onze openbare ruimte blijkt dat deze nu al onder het bestaande, en in sommige opzichten noodzakelijke, kwaliteitsniveau uitgevoerd wordt. Een oorzaak hiervan ligt deels in het raadsbesluit van 2015 toen het niveau voor beheer en onderhoud wegen naar beneden is bijgesteld van B naar C niveau. Het handhaven van het huidige “geijkte” niveau kost derhalve al structureel extra geld. Met relatief weinig meerkosten kan dit naar het voorgestelde “Afgewogen” niveau gebracht worden.

3.1 Kosten gaan voor de baten uit

Om het toekomstige positieve resultaat (kwalitatief en financieel) van het werken met het DIOR volledig tot zijn recht te laten komen, zal vooraf geïnvesteerd moeten worden. Van enkele assets dient nog een inventarisatie plaats te vinden en dient de organisatie ingeregeld te worden op het werken met het DIOR. Daarnaast is voor het regulier functioneel beheer van het DIOR binnen de organisatie een structurele capaciteitsuitbreiding nodig. Op termijn zal dit echter in ons voordeel werken.

3.2 In de toekomst bezuinigen door de keuze voor een lager kwaliteitsniveau?

In principe kan uw raad altijd besluiten om in het kader van bezuinigingen te kiezen voor een lager kwaliteitsniveau. Er zijn echter lopende verplichtingen met aannemers, verbonden partijen zoals MidZuid en onze eigen organisatie (wijkservice) op basis van raamcontracten. Hierdoor zal dit geen onmiddellijk voordeel geven. Een ander nadeel van het verlagen van het kwaliteitsniveau is dat het aantal klachten en meldingen en de daaropvolgende afhandeling zullen stijgen hetgeen een deel van de bezuiniging teniet zal doen. Verder zal vaker noodonderhoud moeten plaatsvinden zonder dat er tijd is omwonenden of bedrijven te informeren. Ook zal door minder dagelijks onderhoud er meer groot onderhoud of investeringen moeten plaatsvinden.

3.3 Keuze voor de lange termijn

Zoals in bij voorgenoemde kanttekening al aangegeven gaan de kosten voor de baten uit. Het volledige resultaat van het werken met het DIOR is soms pas na een aantal jaren op straat zichtbaar. Het in de toekomst vroegtijdig wijzigen naar een ander kwaliteitsscenario leidt daarbij zeer waarschijnlijk tot het niet volledig benutten van de kwaliteitsimpuls die nagestreefd wordt en mogelijk zelfs tot desinvesteringen. Geef het gekozen scenario enkele raadstermijnen de tijd om volledig tot zijn recht te laten komen. Dat past ook binnen de cyclus waarbinnen aanbestedingen voor het beheer en onderhoud over het algemeen afspelen. Het langer vasthouden aan het vastgesteld beleid, hoe effectiever de positieve kwalitatieve en financiële gevolgen daarvan doorwerken.

3.4 Toekomstige (autonome) ontwikkelingen en ambities kunnen een negatief effect hebben

De gemeente heeft nog veel ambities. Zo heeft uw raad bijvoorbeeld eerder besloten dat de gemeente Geertruidenberg in 2050 klimaat adaptief wil zijn. Om dit doel te bereiken gaan de komende jaren nog projecten spelen waarvan de effecten op het DIOR en de daarmee gepaard gaan de kosten nog niet duidelijk zijn. In de basis dient er dan binnen deze projecten ook geborgd te worden dat de eventuele meerkosten voor het beheer en onderhoud conform het de kaders van kwaliteitsscenario gedekt worden.

3.5 Alleen kosten voor planmatig onderhoud

De berekeningen voor het beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de meest recente beheerplannen en de kwaliteit van de assets die op dat moment van toepassing waren. De voorgestelde kwaliteitsimpuls zit daar vanzelfsprekend niet in verwerkt en zit ook niet in de doorrekening in dit voorstel, dit zou immers (voortijdig) een integrale inspectie van het volledig areaal vergen. Zoals te doen gebruikelijk worden periodiek (soms 5-jaarlijks) beheerplannen aan u voorgelegd. Dat blijft onveranderd. Mogelijke financiële gevolgen van deze

inspecties in relatie tot een hoger kwaliteitsniveau worden in deze beheerplannen doorgerekend en de kosten hiervan worden jaarlijks via de P&C-cyclus opgevoerd.

3.6 Baggeren Donge
In principe zit regulier baggeren in de berekening van de scenario's. Maar omdat we geen recente gegevens hebben is het op dit moment onduidelijk of de bodemkwaliteit zodanig is, dat we met regulier baggeren kunnen volstaan. Nader onderzoek in 2025 zal dit uit moeten wijzen. Na dit onderzoek wordt een nieuw baggerplan opgesteld.

3.7 Zonder uitbreiding in FTE is de kwaliteitsverbetering niet geborgd
Ongeacht het gekozen scenario voor de kwaliteit van de openbare ruimte, is uitbreiding voor het beheer noodzakelijk. De openbare ruimte is continu aan verandering. Alle veranderingen, variërend van het plaatsen van een verkeersbord, tot een complete reconstructie van een plein, alle veranderingen dienen per asset ingevoerd worden in de beheersystemen. Enkel investeren om nu eenmalig alles in kaart te brengen is niet voldoende. Om een duurzame werking van het DIOR te garanderen is een besluit van de raad tot capaciteitsuitbreiding een randvoorwaarde.

3.8 Uitbreiding van 1 FTE is mogelijk te weinig
De feitelijke formatiebehoefte is mogelijk groter. Dit blijkt ook uit de rapportage van de firma SWECO in bijlage 1, waarin 1,3 FTE-uitbreiding geadviseerd wordt. Vooralsnog starten met plus 1 FTE, en gaandeweg het proces blijven we monitoren wat we werkelijk nodig hebben. Daarnaast wachten we ook nog de effecten af van de op handen zijnde organisatieontwikkeling. Mogelijk komen we in de toekomst met nog met een aanvullende formatievraag.

Financiën
Ten opzichte van de scenariostudie van SWECO hebben we een aanpassingen gedaan. SWECO heeft de kosten en opbrengsten van riolering meegenomen in haar berekening. Dit is in dit geval niet nodig, omdat riool ten opzichte van de reguliere begroting, een gesloten systeem is én omdat in de verschillende scenario's riool geen kwaliteitsverbetering behoeft. Daarnaast zijn de berekeningen van SWECO gebaseerd op de primitieve begroting 2024. Tussentijds zijn er in de gemeentelijke begroting aanpassingen doorgevoerd en is er bovendien sprake van een index op de rekensom van Sweco. Al deze plussen en minnen betekenen het volgende:

- De financiële impact van de scenariokeuze die aan u wordt voorgelegd blijft 176.000,-. Dit bedrag is in het rapport van Sweco nog niet geïndexeerd, inclusief index is dit 190.080 (zie tabel hieronder).
- Het totale geïndexeerde benodigde bedrag bedraagt circa € 330.000. (€ 5.788.044 ten opzichte van de gewijzigde budgetten in de huidige begroting à € 5.458.222). Dat is genoemde 190.080 plus alle prijsstijgingen op het totale budget.
- Concreet is genoemde 330.000,- de integrale impact op de begroting als de raad kiest voor dit het scenario "Afgewogen".

Scenario	Kosten excl. riolering	Verschil met vorige scenario
Huidig budget	€ 5.597.964	
Huidig geijkt	€ 5.751.324	€ 153.360
Afgewogen	€ 5.788.044	€ 36.720
Basis	€ 6.323.724	€ 535.680
Hoog	€ 8.144.604	€ 1.820.880

Scenarioberekening excl. riolering en inclusief index op de verschillende scenario's

Daarnaast dient een extra budget beschikbaar te zijn van € 75.000 gedurende 3 jaar voor het opwaarderen van kwaliteit van de wegen van C naar B en € 93.000 ten behoeve van een formatieplaats bedoeld om de DIOR up to date te houden. Totaal afgerond € 500.000 vanaf 2026. Voor dit bedrag zijn geen dekkingsmiddelen voorhanden. Vanuit financieel oogpunt wordt voorgesteld om de integrale afweging plaats te laten vinden bij de begrotingsbehandeling 2026.

Communicatie
De kern van de communicatieboodschap voor onze inwoners is dat we met het DIOR werken aan het verbeteren van het beheer, onderhoud en inrichting van een veilige, duurzame en toegankelijke openbare ruimte. Dit doen we door het maken van duidelijke keuzen in kwaliteitsniveaus per gebied. Door deze aanpak krijgt elk gebied een passende kwaliteit tegen beheersbare kosten. Op termijn stijgt hiermee de kwaliteit van de openbare ruimte zonder dat dit onevenredig meer kosten met zich mee brengt. Ook van belang, de gemeenteraad maakt nu alleen een inhoudelijke keuze, de bekrachtiging hiervan en ook de daarmee samenhangende financiële consequenties vindt plaats bij de behandeling van de Kadernota en de Begroting later dit jaar.

Inclusieve samenleving
In de basis hebben we een opgave om de openbare ruimte voor iedere inwoner en bezoeker veilig, bereikbaar en bruikbaar te maken en te houden. Om dit na te streven worden herinrichtingen en nieuw in te richten openbare ruimte ter toetsing voorgelegd aan de Stichting Toegankelijk Geertruidenberg. Hierdoor kunnen soms kostenverhogende aanpassingen gerealiseerd moeten worden. Op voorhand is niet in te schatten in hoeverre aanpassingen, die door Stichting Toegankelijk Geertruidenberg voorgesteld worden, kostenverhogend zijn. Per project wordt beoordeeld of dit al binnen de eigen kaders van het DIOR valt, of dat dit als extra kostenpost binnen het project bekostigd moet worden.

Uitvoering
Nadat uw raad ingestemd heeft met dit voorstel, worden de nog niet eerder vastgestelde beleidsdocumenten uit bijlage deel B gepubliceerd via de officiële wijze van bekendmaken in de Staatscourant. Daarnaast wordt, na bekrachtiging van dit voorstel bij de Begroting 2026 e.v., invulling gegeven aan de benodigde capaciteitsuitbreiding voor het gegevensbeheer van het DIOR en werken we in 3 jaar tijd toe naar de implementatie en het volledig werken met het DIOR. Als gevolg van wijzigingen in beleid, wetgeving of veranderende inzichten kunnen eisen die aan de openbare ruimte worden gesteld, veranderen. Deze worden continue verwerkt in het LIOR

Oplegger bijlagen
In deze oplegger van de bijlagen beogen wij het volledige beleidskader voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in kaart te brengen. Beheer en onderhoud betreft het dagelijks onderhoud (waaronder de opvolging van meldingen), het gepland regulier onderhoud en het groot onderhoud. Het DIOR gaat niet over aanleg, vervanging en/of rehabilitatie.

Overkoepelende beleidskaders c.q. wettelijke kaders:

- In de openbare ruimte is soms een wettelijke taak voor de gemeente van toepassing. Dit geldt bijvoorbeeld voor wegonderhoud. Datgene wat wettelijk ten minste van de gemeente mag worden verwacht is in het beheer van de openbare ruimte een belangrijk (minimaal) kader.
- Op 3 juni 2021 heeft u als gemeenteraad de Omgevingsvisie Geertruidenberg vastgesteld. In deze visie zitten op een hoog abstractieniveau enkele uitgangspunten, die voor het beheer van de openbare ruimte richtinggevend zijn.
- Datzelfde geldt ook voor de doelen die u heeft geformuleerd in het programma Leefbaarheid en met name Duurzaamheid. Waarom met name Duurzaamheid? De D in DIOR staat voor duurzaamheid en de uitgangspunten die u in het programma Duurzaamheid heeft vastgesteld geven duidelijk richting aan de ambities die we op dit beleidsveld hebben. In de praktijk moeten we soms technische keuzes maken. En of het nu gaat over klimaatadaptatie, het voorkomen van hittestress of wateroverlast, de ambities die u in het programma Duurzaamheid heeft bepaald zijn daarin ongelooflijk helpend.

Deze overkoepelende kaders zijn voor ons een nuttig vangnet. Daar waar meer uitgewerkt beleid niet voorziet, hebben we de mogelijkheid om hierop terug te vallen. Onder dit overkoepeld beleid hangt meer specifiek beleid. In de onderstaande bijlagen benoemen wij alle relevante beleidskaders. Daar waar door u nog geen beleidskader is vastgesteld of daar waar dringend bijstelling van bestaand beleid noodzakelijk is, brengen wij u met dit voorstel in de positie hier een besluit over te nemen. Dit betreft de stukken in deel B van de bijlagen. Deze stukken zijn uiteraard ook benoemd bij de beslispunten. In deel C van de bijlagen

zitten de reeds bestaande kaders. Van een tweetal assets ontbreekt de geactualiseerde versie; deze worden later dit jaar aangeboden. Het huidige kader blijft hiervan, zoals besloten in het raadsvoorstel Begroting 2025-2028, vigerend tot vaststelling van de actualisatie.

Bijlagen

Deel A; Achtergrondinformatie;

1. DIOR - Analyse bestaand beheer
2. DIOR - Scenariostudie

Deel B; Overzicht nieuwe beleidskaders welke ter besluitvorming voorliggen voor het DIOR;

3. Mobiliteitsplan Geertruidenberg 2023,
4. Notitie Hondenbeleid 2024,
5. Notitie Exoten en plaagsoortenbeleid 2024,
6. Notitie Dierenwelzijn 2024
7. Beleidskaders Spelen 2024

Deel C; Overzicht reeds vastgestelde kaders voor het DIOR

8. Beheerplan Wegen 2021 (Actualisatie in 2025)
9. Beheerplan Baggeren 2019-2028 (Actualisatie in 2025)
10. Bomenverordening Geertruidenberg 2017
11. Bomenstructuurplan 2008
12. Beheerplan kunstwerken 2018
13. Omgevingsprogramma Groen 2024,
14. Programma Stedelijk Water Geertruidenberg 2024-2028
15. Programma Openbare Verlichting 2024-2033

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

de secretaris a.i.,	de burgemeester,
R. Brekelmans	M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:
Binnen onze gemeentelijke organisatie werken we vanuit maatschappelijke opgaven. Deze opgaven, inclusief strategische doelen en maatschappelijke effecten staan beschreven in het Collegeakkoord en Coalitieakkoord 2022-2026. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we plannen ontwikkelen om de inrichting van de openbare ruimte te verbeteren. Het doel hierbij is om de openbare ruimte aantrekkelijker, groener, leefbaarder en veiliger te maken en te houden én een belangrijke bijdrage te leveren aan klimaatadaptatie. Met het DIOR beogen wij kaders op te stellen die dit mogelijk maken. Ook in het collegeakkoord wordt de focus gelegd op groen en duurzaam inrichten én beheren van de openbare ruimte. Met duidelijk omschreven kaders en eisen van het DIOR verbetert de kwaliteit van de openbare ruimte, goed te onderhouden is dat de hoeveelheid klachten vermindert, aansluit op de omgeving en op de wensen van gebruikers.

Besluit:
De raad besluit:

1. In te stemmen met het laten vaststellen van de navolgende beleidsdocumenten als kader en randvoorwaarden voor het DIOR;
   A. Mobiliteitsplan,
   B. Beleidsnotitie Hondenuitlaatbeleid
   C. Beleidsnotitie invasieve exoten
   D. Beleidsnotitie dierenwelzijn
   E. Beleidskader Spelen
2. Te kiezen voor kwaliteitsscenario “Afgewogen”
3. Kennis te nemen van:
   A. De financiële impact die is vastgesteld op € 330.000 structureel vanaf 2026
   B. De incidentele last voor de meerjarige implementatie van DIOR voor 3 jaar, zijnde € 75.000 per jaar,
   C. De extra formatieruimte voor het beheer van DIOR (1 fte structureel € 93.000)
4. De integrale afweging van de budgetclaims mee te nemen bij de behandeling van de Kadernota 2026

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 13 maart 2025,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

G. Brunsveld M. Witte